

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Deres referanse:
Vår referanse: 24/00002-12
Vår dato: 10.01.2024

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegs gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

Høringsvar - En barndom for livet

FO takker for muligheten til å gi høringsvar på denne viktige rapporten. FO har vært representert i utvalget og har også gitt skriftlig innspill til arbeidet.

FO vil berømme utvalget for en grundig rapport med gode og tydelige forslag. Vi stiller oss i hovedsak bak alle forslagene og håper politikerne vil ta med seg forslagene inn i sitt programarbeid.

Generelt om fattigdom

FO er av den oppfatning at det ikke finnes fattige barn uten fattige foreldre. De aller fleste foreldre vil det beste for sine barn og hovedfokuset bør derfor være på tiltak som løfter foreldre ut av fattigdom. Det innebærer at fattigdom ikke først og fremst må forstås som et individuelt problem, men som et strukturelt problem med mekanismer som både bidrar til fattigdom og ulikhet - og som opprettholder fattigdom. Det kan dreie seg om manglende tilhørighet til arbeidslivet, dårlige/utrygge boforhold, for lave stønader og ulike helseutfordringer – utfordringer vi mener krever mer overordna politiske løsninger. Det gjelder ikke minst arbeidslivspolitik og boligpolitikk. Å bekjempe fattigdom forutsetter at man gjenreiser en helhetlig sosialpolitikk som handler om at alle politikkområder og hjelpetiltak må ses i sammenheng og koordineres. Sammensatte utfordringer løses ikke av enkelttiltak.

Også dette utvalget legger vekt på arbeidslinja og er opptatt av at det skal lønne seg å arbeide. Deltagelse i arbeid er for de fleste et gode og ifølge FNs verdenserklæring om menneskerettigheter artikkel 23, også en menneskerett. Det er derfor alvorlig at svært mange stønadsmottakere i dag som ønsker å jobbe, ikke blir gitt muligheten og holdes utenfor arbeidslivet. Det mener vi er et større problem enn at stønadsnivåene er så høye at folk ikke ønsker å jobbe. Det gjelder blant annet for mennesker med ulike funksjonshindringer, innvandrere med manglende språkferdigheter, ungdom som har falt ut av skoleløpet eller andre som av ulike grunner har begrenset arbeidskapasitet. Vi savner derfor forslag til tiltak for økt arbeidsdeltagelse.

I de store byene er det svært kostbart å bo og store deler av inntekten brukes på bostgifter. Det fører til utrygge boforhold og ofte dårlig kvalitet på boligen. Dette er stressfaktorer som påvirker foreldrenes omsorgsevne. Vi trenger derfor kraftigere tiltak som retter seg mot boligsektoren og som blant annet omfatter Husbanken.

Utvalgets innhenting av data.

Utvalget vektlegger effektstudier og at tiltak som foreslås må ha dokumentert effekt. Vi mener at det både gir muligheter og begrensninger med bruk av slike undersøkelser. Det burde vært tematisert i rapporten. Selvrapporterte opplevelser gjennom media, bøker, selvbiografier og undersøkelser fra ulike organisasjoner får lite betydning og gyldighet.

Utvalget presenterer ulike hovedmodeller som kan forklare hvordan en oppvekst i fattigdom kan påvirke barnas helse, læring og utvikling. De viser bla til psykososiale teorier som sier at foreldrenes emosjonelle og kognitive kapasitet kan hemmes av økonomisk stress. Det i seg selv å være fattig gir økt stress og vil påvirke forholdet til barna og deres emosjonelle tilstedeværelse overfor ungene. Utvalget skriver:

«Manglende tilgang på økonomiske ressurser kan føre til økonomisk stress i familien og begrense muligheter til å dekke sosiale og materielle behov hos barna».

Vi er opptatt av at det ikke bare handler om mangel på materielle ting eller mulighet til å delta i sosiale aktiviteter. Ikke minst må en ha overskudd til være emosjonelt til stede for barna sine. Det kan være krevende når utfordringene for den enkelte foreldre er for store, og det du tenker på når du legger barna eller leser for dem, er hvordan få betalt strømregningen som har forfalt eller penger til middagsmat i morgen.

Kommentarer til de ulike anbefalingene.

Vi vil videre i dokumentet kommentere på noen av forslagene. Flere av forslagene er sammenfallende med forslag vi har spilt inn til utvalget.

Utvalget foreslår to hovedgrep som FO stiller seg bak. Det gjelder økning og videreføring av den universelle barnetrygden og økt deltakelse i barnehage gjennom endret modell for opptak og foreldrebetaling.

- Øke, skattlegge og jevne ut satsene i barnetrygden

FO støtter utvalgets forslag om å øke barnetrygden. Dette er tiltak FO i mange sammenhenger og i flere år har krevd og vi er derfor glade for at utvalget foreslår en kraftig økning. For å finansiere dette så kan en skattlegging av barnetrygd for de med høyest inntekt være en mulighet. FO er imidlertid opptatt av at vi må sikre legitimiteten til universelle ordninger og vi er usikre på hvordan dette vil slå ut. Vi mener derfor at en eventuell skattlegging bør utredes grundigere.

Vi støtter også forslaget om å redusere foreldrebetalingen i barnehagen. Begge tiltakene vil bidra til å øke foreldrenes inntekt.

For å redusere antall utbetalinger i måneden foreslår utvalget å avvikle barnetillegget som er i flere trygdeytelser. FO er støtter forslaget om å forenkle stønadssystemet, men forutsetter at en økning i barnetrygden inkluderer barnetilleggene slik at det blir en reell økning.

- Holde bostøtten fast for et halvt år av gangen for barnefamilier

Det er et godt tiltak som FO støtter, men her mener FO at det bør tas kraftigere bolipolitiske grep.

- Egen bestemmelse om barnets beste i sosialtjenesteloven

FO støtter dette. Det vil gi NAVansatte større handlingsrom og øke bevisstheten om at det i større grad må tas hensyn til barn. Men det forutsetter at NAV kontorene har barnefaglig kompetanse som trengs for at dette ivaretas på en best mulig måte.

- **Utprøving av «laget rundt eleven»**

Dette er også et forslag som er i tråd med FOs politikk. FO jobber aktivt for at barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere får en naturlig plass i både barnehage og skolen. De kan identifisere ulike utfordringer hos både det enkelte barn og hos foreldre og bidra til at det settes inn hjelp og tiltak så tidlig- også for familier hvor problemene er knyttet til fattigdom.

- **Helsestasjon**

Utvalget foreslår mer tilbud om foreldreveiledning og utprøving av ulike modeller for tverrfaglig innsats. Helsestasjon er en unik arena for tidlig tiltak og innsats, hvor sosialfaglig kompetanse er viktig, ikke minst for å avdekke og forebygge levekårsutfordringer. Utvalget foreslår også å prøve systematisk ut bruk av familiekoordinator etter modell av Nye Mønstre. For barn og familier med sammensatte problemer og som trenger hjelp fra flere instanser, er det et godt forslag som FO støtter.

- **Områdesatsninger**

Vi vet at noen områder har flere innbyggere som lever under fattigdomsgrensa enn andre områder. Det gjelder særlig i de store byene hvor ulikheten er stor. Det betyr at man må ha tiltak som retter seg særlig mot disse områdene.

- **Barnevern**

Utvalget slår fast at risikoen for å motta tiltak fra barnevernet er større blant husholdninger med barn under lavinntektsgrensen enn for husholdninger over lavinntektsgrensen. Ekspertgruppa foreslår ikke egne tiltak på området og viser til Barnevernsutvalget som leverte sin NOU i mars 2023. Ekspertgruppa trekker fram deler i utredningen de mener er spesielt relevant for utvalgets mandat og arbeid. De viser i den forbindelse til at et godt samarbeid mellom tjenestene er avgjørende for å sikre at barn i fattige familier blir godt ivaretatt. Særlige er samarbeidet med NAV sentralt. Ekspertgruppa støtter også anbefalingene fra Barnevernutvalgets utredning om at det er behov for bedre kunnskap, gjennomføre forsøk og pilotering av tiltak i forkant av at tiltak iverksettes nasjonalt. Det er også FO enig i og vi etterlyser større fokus på hvordan levekårsutfordringer påvirker omsorgsevnen.

Med vennlig hilsen

Marianne Solberg
forbundsleder

Inger Karseth
seniorrådgiver